

Tommy Book: Angerdorf och Exklav: två företeelser inom den berlinska geografien. - (Acta Wexionensia. Serie 1. History & geography; 4).

Högskolan i Växjö, Växjö 1984. 112 s., ill. 24 cm. Pris ikke oplyst.

Angerdorf er en bebyggelsestype fra senmiddelalderens germanske kolonisering af Østeuropa, mens Exklav er et område, som territorielt er adskilt fra sit moderområde. I afhandlingen beskrives de to bebyggelsesformer, og der gives en række eksempler fra Vestberlin. Med en række kort demonstreres de to typer, og det diskuteres hvordan sådanne gamle landsbyer er optaget i den nyere storbyudvikling.

Christian Wichmann Matthiessen

Estuaries and nutrients. Ed. by Bruce J. Neilson and L. Eugene Cronin.

Humana, Clifton, N. J. 1981. X, 643 s., ill. 24 cm. USD 74.50.

Ansporet af meget alvorlige ødelæggelser i dele af Chesapeake Bay systemet p.g.a. tilledning af næringsstoffer, blev der i 1979 afholdt et symposium i Williamsburg, Virginia, under navnet »International Symposium on the Effects of Nutrient Enrichment in Estuaries«.

Formålet med symposiet var at samle og præsentere den nuværende viden om næringsstofberigelse i estuarier. På symposiet blev præsenteret 44 arbejder, hvoraf 33 overlevede »the rigors of review and editing«, som redaktørerne selv skriver det i forordet til denne bog, som repræsenterer samlingen af disse artikler. Set fra et geosynspunkt er det interessant, at denne artikelsamling i højere grad end tilsvarende tidligere arbejder inddrager og diskuterer estuariernes dynamik og sedimentologi, som grundlaget for de kemiske og biologiske processer.

Bogens første halvdel består af inviterede oversigtsartikler, hvor navne som Pritchard, Schubel, O'Connor og Officier er bidragydere og garanter for kvalitet og lodighed. Anden halvdel består af case studies og contributed papers, som giver gode muligheder for at få indsigt i undersøgelser og problemstillinger fra mange af verdens estuarine systemer.

Jesper Bartholdy

The prevention of oil pollution. Ed. by J. Wardley-Smith.

Graham & Trotman, London. 1979. 309 s. ill. 24 cm. GBP 16.50.

I modsætning til den anden bog om olieforurening med samme redaktør, som er

anmeldt i dette nr., handler denne bog, som titlen antyder, om hvorledes olieforurening undgås, snarere end om udbedring af skaderne efter at forureningen har fundet sted.

Oliens vej fra kilde til forurening beskrives i detaljer, og et utal af sikkerhedsforanstaltninger og forholdsregler gennemgås. Bogen er en nyttig håndbog for enhver, der er beskæftiget med forhold, hvori der indgår mulighed for forurening med olie.

Jesper Bartholdy

The control of oil pollution. Ed. by J. Wardley-Smith.

Graham & Trotman, London. 1983. XI, 285 s. ill. 24 cm. GBP 19.-.

Med den hurtigt stigende risiko for alvorlige oliekatastrofer, som har fundet sted siden denne bogs første udgave i 1975, har også udstyr og metoder til at bekæmpe disse gennemgået en kraftig udvikling. Af den grund er der stor forskel på denne opdaterede 2. udgave og den oprindelige version.

Bogen er inddelt i 4 afsnit. Første afsnit omhandler, hvordan olieforurening i havet finder sted, hvorledes skaderne afhjælpes af naturlige årsager, og hvilke konsekvenser forureningen og de stoffer, der benyttes i bekæmpelsen, har for miljøet. Anden del omhandler behandlingen af olie på vand, tredje del behandler olie på land, og i fjerde del gennemgås hvorledes man bedst organiserer og opbygger et olieforureningsberedskab.

Bogen giver et udmærket indtryk af den teknologi og viden, der findes på området, uden at være så detaljeret, at der er tale om en egentlig teknisk lærebog.

Jesper Bartholdy

K. Rasmussen: Velikij sannij put'.

Moskva: Geografiz 1958. 182 s.

Det er »Den store slæderejse« i den russiske serie »Rejser, eventyr, fantasti«. Der læste jeg i min ungdom første gang den udførlige beskrivelse om Rasmussens forskninger. Min tidligere viden af denne energiske og tapere mand havde jeg fået fra »Estisk encyklopædi« (»Eesti entsüklopeedia« VII band. Tartu 1936 s. 33). I dag er estere i stand til at benytte nye russiske, tyske (f.eks. *Hans Bauer: Ein Leben für die Eskimo*. VEB F. A. Brockhaus Verlag Leipzig 1960. 209 s. + ill. *Lieselotte Dünkel-Gilles: Knud Rasmussen*. Altberliner Verlag Lucie Groszer 1974. 220 s.) og estiske bøger som indeslutter mere oplysninger om denne berømte danske forsker. På estisk er der udkommet også Peter Freu-

chens bog »Fangstmænd i Melvillebugten« (»Kütid Melville' i lahes«. Tallinn 1964). Oversætteren til »Den store slæderejse« er A. V. Hansen. I forordet (s. 5-12) og anmærkningerne af L. A. Fainberg gives der også nogen information om forfatterens liv og virksomhed. Denne første bog af Knud Rasmussen på russisk indeholder også en række illustrationer (skitser) fra L. V. Gritsin og et lille kort.

Ott Kurs

L. Fainberg: Podvig v Grenlandii.

Moskva: Geografiz 1959. 40 s.

L. A. Fainberg: Putesjstvie dlinoju v zhizn'. Knud Rasmussen - issledovatel' severa.

Moskva: Mysl' 1980. 94 s.

I den første brochure »Heltedåd i Grønland« betragtes der i korte træk Rasmussens liv og værk. I selve hæftet angives der også nogle få citater af Rasmussen og et lille kort over Grønland. I anledning af Rasmussens hundredårs jubilæum skrev etnografen Fainberg en ny bog om ham. Dens overskrift lyder »Rejsen gennem hele livet. Knud Rasmusen - forskeren i Norden«. Indledningen efterfølges af et kort med hans opdagelsesrejser i den amerikanske Nord i årene 1902-1933. Derefter følger kapitler med tekstillustrationer under titlerne »I landet af nordlig vind«, »Igen i Grønland«, »Den store slæderejse« og »Langs kyster af et forladt land«. I det sidste kapitel er der også tale om Grønland i dag.

Ott Kurs

Leonid Passenjuk: Ma kõnnin Komandori-saartel.

Tallinn: Kirjastus »Eesti Raamat« 1978. 173 s. + 24 s. med illustrationer.

Forfatteren til bogen »Jeg vandrer på kommandørerne« (originalværket: »Idu på Komandoram«. Moskva: Izdatel'stvo »Sovetskaja Rossija« 1974) Leonid Pasenjuk bor i byen Krasnodar (Nordkaukasus). Han er en udmærket kender af det sovjetiske fjerne østen. Kommandørerne udforskede han i årene 1959, 1966, 1967, 1969, 1971 og 1972. Totalarealet af disse 4 klippeøer (Beringø, Kopperø eller Mednyj, Toporkovø og Arij Kameñ; kameñ 'sten') udgør tilsammen 1848 km². Der finder ofte jordskælv sted. Øernes klima erindrer på en vis måde om Islands klima.

I bogen fortælles der om Vitus Bering og om flere andre forskere og søfarere: såsom tyskeren Georg Steller (1709-1746), svenskerne Sven Waxell (?-1762), estlænderen Friedrich Lütke (1797-1882), polakkerne

Benedykt Dybowski (1833-1930) og Aleksander Czerski (ca. 1879-1920). Endnu beskrives der aleuternes hverdagsliv, gamle dokumenter vedrørende disse øer og dyreverdenen (*Callorhinus ursinus*, *Enhydra lutris*, *Alopex lagopus*, såsom fugle og fisk). Rensdyrene lever på Beringø siden året 1882. Aleuterne beboede øerne i året 1826. I dag er der kun Beringø befolket; på den ligger forvaltningscentret til Aleutdiskrik-tet Nikol'skoje. Tidligere var der også på Kopperøen landsby ved navn Preobraz-henskoje.

Ott Kurs

Leonid Passenjuk: *V odinotjku na ostrove Beringa, ili robinzony i morehody*. Moskva: Mysl' 1981. 143 s. + 24 s. med illustrationer.

Bogen »Alene på Beringø eller Robinsoner og søfarere« tager sin begyndelse ved nota-tet af den russiske søfarer Vasilij M. Golovnin (1776-1831) om Jakov Myr'kov, der boede alene på Beringø i 7 år. I bogens første kapitel (s. 3-26) tales der om Robin-soner over hele verden. De følgende dele omfatter skildringen af naturen og dens forskning på Kommandøerne (s. 29-99) og erindringer af styrmanden Ivan Vasil'-jev, som besøgte også Aleuterne i årene 1811-1812. Bogen indeholder ligeledes 12 ark farvebilag. Farvebilleder findes der også på omslaget.

Ott Kurs

Enn Kreem: *Antarktika läbi aegade*.

Tallinn: Kirjastus »Eesti Raamat« 1972. 239 s. + illustrationer.

Forfatteren af denne bog, estisk fysiker og journalist Enn Kreem (fødeår 1939) var deltageren i sovjetisk ekspeditioner til Ant-arktisk. Han har foretaget studier til over-vintringsstationer Molodjozhnaja (1966) og Bellingshausen (1969). Hans bog »De antarktiske egne gennem tider« taler over forskere og natur af sydpolarlande og -sø. Den første del »Træskibe og jernmænd« (s. 8-64) er samlet om den tidlige forsknings-historie i sydpolarlande. Der er sider (14-16) om opdagelsesrejser af Fabian Gottlieb von Bellingshausen (1778-1852) omkring Antarktis og hele verden i årene 1819-1821. Bellingshausen stammede fra estisk ø Saaremaa (Øsel). Den 28. januar 1820 så han første gang antarktisk kontinent. De-len som fører titlen »I nutidige antarktiske egne« (s. 65-160) er tilegnet til de interna-tionale glaciologiske og geofysiske studier i sydpolarlande i årene 1950-1970. Siden 1965 arbejder der også estiske forskere. I

delen »Kold sø og land« (s. 161-238) tales der om naturen på de antarktiske øer, havne og selve kontinentet. Bogen indeholder talrige billeder og et kort. Den af-sluttes med en litteraturliste (41 på russisk, 2 på estisk og 1 på engelsk).

Ott Kurs

INDGÅET TIL REDAKTIONEN

Werner Gocht: *Wirtschaftsgeologie und Rohstoffpolitik: Untersuchung, Erschlies-sung, Bewertung, Verteilung und Nutzung mineralischer Rohstoffe*. - 2., völlig über-arb. und erw. Aufl. Springer, Berlin 1983. X, 295 s., 25 cm. DEM 29,80.

Robert Hutchison: *The search for our be-ginning: an enquiry, based on meteorite re-search, into the origin of our planet and of life*. Oxford University Press, Oxford 1983. 164 s., ill. 22 cm. GBP 7.95.

J. J. Parodiz: *Darwin in the new World*. Brill, Leiden 1981. 137 s., 8 tav., 5 kort. 24 cm. NLG 26,-.

Klaus-Achim Boesler: *Politische Geograp-hie*. Teubner, Stuttgart 1983. 250 s., ill. 21 cm. DEM 29,80.

Early man in the New World. Ed. by Ri-chard Shuller. Sage, Beverly Hills 1983. 223 s., ill. 28 cm. Hardback: GBP23.25. Softback: GBP 12,85.

Quaternary coastlines and marine archaeo-logy: towards the prehistory of land bridges and continental shelves. Ed. by P. M. Mas-ters, N. C. Flemming. Academic Press, London 1983. XV, 641 s., ill. 24 cm. GBP 25,-.

Dilemmas in regional policy. Eds.: Antoni Kuklinski, Jan G. Lambooy. De Gruyter, Berlin 1983. XIV, 457 s.: ill. 24 cm. DM 148,-.

Sami H. Dessouki: *Suez Canal: changing world 1956-2000*. Heinemann, London: 1982. 148 s., ill. 25 cm. GBP 9.50.

A land between two Niles: quaternary geo-logy and biology of the Central Sudan. Ed. by Martin A. J. Williams, D. A. Adamson. Balkema, Rotterdam 1982. X, 246 s., ill. 24 cm. NLG 60,-.

Rene Neboit: *L'homme et l'erosion*. Asso-ciation des Publications de la Faculté des Lettres, Clermont-Ferrand 1983. 183 s.: ill. 24 cm. FRF 60,-.

Mats Widgren: *Settlement and farming sy-stems in the early Iron Age: a study of fossil agrarian landscapes in Östergötland, Swe-den*. - (*Acta Universitatis Stockholmiensis. Stockholm studies in human geography*; 3) Almqvist & Wiksell, Stockholm 1983. 132 s., ill. 30 cm. SEK 92,-.

Air-sea interaction: instruments and meth-ods. Ed. by F. Dobson, L. Hasse and R. Davis. Plenum Publishing Co., New York 1980. XII, 801 s., ill. 26 cm. USD 39.50.

Felix Monheim und Gerrit Köster: *Die wirtschaftliche Erschliessung des Departement Santa Cruz (Bolivien) seit der Mitte des 20. Jahrhunderts*. - (*Erdkundliches Wissen*; H. 56). Steiner, Wiesbaden 1982. VIII, 152 s., ill. 24 cm. DEM 44,-.

Benno Plöching: *Salzburger Kalkalpen*. - (*Sammlung geologischer Führer*; Bd. 73). Borntraeger, Berlin 1983. X, 144 s., ill. & 1 kort i lomme. 20 cm. DEM 39,-.

Hans Heierli: *Die Ostschweizer Alpen und ihr Vorland: Säntismassiv, Churfürsten, Mattstock, Alviergruppe, Appenzeller Mo-lasse*. - (*Sammlung geologischer Führer*; Bd. 75). Borntraeger, Berlin 1984. XII, 209 s., ill. 20 cm. DEM 39,-.

Erwin Rute und Norbert Wilczewski: *Mainfranken und Rhön*. 2. völlig überarb. Aufl. - (*Sammlung geologischer Führer*; Bd. 74). Borntraeger, Berlin 1983. VI, 217 s., ill. 20 cm. DEM 39,-.

Introduction to the petroleum geology of the North Sea. Ed. by K. W. Glennie. Blackwell, Oxford: 1984. X, 236 s., ill. 30 cm. GBP 15.50.

Geowissenschaftlichen Lateinamerika-Kolloquium, 8, Göttingen 1982. Beiträge. Hrsg. von H. Miller und U. Rosenfeld. - (*Zentralblatt für Geologie und Paläontologie. Teil 1*. 1983. H. 3/4). Schweizerbart'sche, Stuttgart 1983. IV, 418 s., ill. 24 cm. DEM 198,-.